

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА**

Кафедра менеджменту і адміністрування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-педагогічної роботи
професор В. ПЕТРОВ
"29" _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАТЕГІЧНА ІННОВАТИКА

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 073 «Менеджмент»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Форма навчання – денна та заочна

Харків – 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічна інноватика» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 073 «Менеджмент».

„27” серпня, 2019 р. 18 с.

Розробники:

Гуторов Олександр Іванович – доктор економічних наук, професор.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту і адміністрування

Протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри менеджменту і адміністрування
доктор екон. наук, професор

О. ГУТОВ

Схвалено навчально-методичною комісією факультету менеджменту і економіки.

Протокол від «28» серпня 2019 р. № 2.

Голова навчально-методичної комісії
факультету менеджменту і економіки,
к.е.н., доцент

Ю. ФІЛІМОНОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 6	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	вибіркова
Модулів – 3 Змістових модулів – 2	Спеціальність – 073 «Менеджмент»	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 180		1
		Семестр
		2
		Лекції
Тижневих годин: аудиторних – 4 самостійної роботи аспіранта – 8	Рівень підготовки: третій (освітньо-науковий)	30 год.
		Практичні, семінарські
		30 год.
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
		120 год.
		Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування знань та вмінь щодо формування та реалізації стратегій інноваційного розвитку економічних систем, оволодіння методичними підходами щодо розробки, аналізу обґрунтування ефективних управлінських рішень з розвитку економіки на інноваційних засадах в умовах невизначеності, ризику та конфлікту.

Завдання:

- освоєння теоретичних основ розвитку і регулювання інноваційної діяльності, вивчення особливостей забезпечення життєздатності підприємств в умовах внутрішньої і зовнішньої конкуренції;

- розробка і послідовна реалізація програм розвитку підприємств;

- уміння йти на ризик у розумних межах і спроможність нівелювати вплив ризикових ситуацій на фінансове становище підприємств, механізм управління науково-технічним прогресом;

- впровадження нововведень (інновацій) як основи економічного росту, підвищення конкурентоздатності організацій і економіки в цілому.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- понятійно-категоріальний апарат дисципліни;

- зміст, ознаки та особливості інноваційного розвитку, роль інновацій в розвитку економічних систем та підвищенні їх конкурентоспроможності;

- сучасні організаційні форми здійснення інноваційної діяльності, її основні етапи та принципи ефективної взаємодії учасників;

- методичні положення та інструментарій оцінювання рівнів інноваційного розвитку економічних суб'єктів;

- основи теорії інноваційної діяльності організації (підприємства);

- характер впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства на процес прийняття та реалізації управлінських рішень щодо інноваційної діяльності;

- призначення, принципи та алгоритм розробки стратегії інноваційного розвитку організації (підприємства);

- типи стратегії інноваційного розвитку та передумови їх реалізації;

- засади управління ресурсним забезпеченням інноваційно-інвестиційних проектів та методичні засади оцінювання результативності інвестування;

уміти:

- враховуючи стан економічного розвитку і специфіку діяльності суб'єкта господарювання, обґрунтовано оцінювати і вибирати найефективніші напрямки інноваційного розвитку, прийнятні з погляду зовнішніх і внутрішніх умов;

- генерувати та проводити попередній відбір комерційно привабливих інноваційних рішень з використанням методів генерації ідей;

- розробляти проект стратегії інноваційного розвитку організації (підприємства) та обґрунтовувати найбільш ефективний варіант її реалізації;

- обирати та застосовувати маркетингові інструменти, найбільш адекватні певному інноваційного процесу;

- виконувати аналіз і оцінку структури інвестицій при прийнятті рішень щодо фінансування проектів інноваційного розвитку суб'єктів господарювання;

- ідентифікувати та оцінювати ризики інноваційної діяльності, а також контролювати їхній рівень засобами ризик-менеджменту;

- формувати інформаційну базу для управління інноваційним розвитком.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі набувають такі **компетентності**:

інтегральна компетентність – здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;

загальні компетентності:

- оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду;

- здатність до критичного мислення генерування нових складних ідей, аналізу та синтезу цілісних знань;

- здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень;

спеціальні компетентності:

- здатність до пошуку, обробки та аналізу та узагальнення інформації для проведення самостійних наукових досліджень у сфері менеджменту;

- здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту.

Програмні результати навчання:

- організовувати та проводити оригінальні наукові дослідження у сфері менеджменту на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання для розв'язання актуальних проблем теорії та практики;

- демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.

Міждисциплінарні зв'язки – вивчення дисципліни базується на знаннях мікроекономіки, економіки підприємства, маркетингу, менеджменту та інших дисциплін циклу професійної підготовки.

Дисципліна та її розділи, що передують вивченню дисципліни:

1. Філософія. 2. Педагогіка вищої школи.

Дисципліна та її розділи, у яких використовують матеріали дисципліни:

Захист дисертаційної роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Стратегічне управління інноваціями: суть і особливості організації

Тема 1. Інноватика та її застосування в стратегічному управлінні підприємством

Сутність, зміст та класифікація інновацій. Позитивний суспільний ефект та функції інновацій. Поняття «інноваційна діяльність», «інноваційний процес», «інноваційний розвиток». Цілі та критерії інноваційного розвитку. Концепція життєвого циклу інновацій. Особливості та еволюція моделей інноваційного процесу. Стадії та результати інноваційного процесу. Інноваційний проект. Інноваційний продукт. Інноваційна продукція.

Інноватика як наука про управління інноваційними процесами на підприємстві. Вплив зовнішнього та внутрішнього середовища на інноваційну діяльність підприємства. Різновиди інноваційних стратегій.

Тема 2. Стратегії інноваційного розвитку та бізнес-моделі інноваційної поведінки підприємства

Основні напрями розвитку ринкових можливостей підприємства (глибоке впровадження на ринок; розширення меж кордонів ринку, розробка і реалізація нового товару, диверсифікація виробництва і збуту). Завдання щодо розроблення інноваційної стратегії. Типи ринкових стратегій функціонування та розвитку економічного суб'єкта: стабілізаційні (збереження досягнутого рівня виробництва, частки ринку і т. ін.) і розвиваючі (розширення виробництва, частки ринку, збільшення прибутку і т. ін.). Вибір варіантів розвитку ринкових можливостей. Особливості інноваційної поведінки великих, середніх та малих фірм.

Тема 3. Маркетингові аспекти стратегічного управління інноваціями

Інноваційна ініціатива. Поняття та основні завдання маркетингу інновацій. Інноваційний і життєвий цикли продуктової інновації. Специфіка ринкових досліджень для виявлення та аналізу попиту на інновації. Вид попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього. Позиціонування інноваційних товарів на ринку. Класифікація незадоволених потреб споживачі та товаровиробника з їх волевиявлення. Рівні споживацької готовності споживачі та їх характеристика. Дифузія інновацій. Маркетингові стратегії подолання споживчого опору інноваціям на ринку.

Інноваційна ініціатива. Поняття та основні завдання маркетингу інновацій. Інноваційний і життєвий цикли продуктової інновації. Специфіка ринкових досліджень для виявлення попиту на інновації. Види попиту на інновацію і чинники, що впливають на них. Позиціонування інноваційних товарів на ринку. Класифікація незадоволених потреб споживачів та товаровиробника з їх волевиявлення. Рівні споживацької готовності

споживачів та їх характеристика. Дифузія інновацій.

Маркетингові стратегії подолання споживчого опору інноваціям на ринку.

Тема 4. Національні інноваційні системи. Державне регулювання інноваційної діяльності

Поняття «національна інноваційна система». Загальні методичні принципи концепції національної інноваційної системи (НІС). Основні методичні підходи до визначення сутності поняття НІС. Склад, структура, принципи побудови та показники функціонування НІС. Ефективність НІС. Особливості національної інноваційної системи в Україні та перспективні напрями її розбудови.

Зміст, цілі, принципи та інструменти державної науково-технічної та інноваційної політики. Особливості реалізації інноваційної політики у коротко-інноваційні пріоритети розвитку національної економіки як орієнтири інноваційно

Регламентация та створення сприятливого інституційно-правового середовища інноваційної діяльності. Шляхи державного регулювання та форми фінансово-кредитної підтримки інноваційного підприємництва.

Макроекономічні ризики інноваційної діяльності та засоби їх мінімізації.

Модуль 2. Реалізація стратегічного управління інноваційною діяльністю

Тема 5. Інноваційний проект як форма реалізації стратегічних альтернатив

Інноваційний проект: поняття та основні види. Життєвий цикл інноваційного проекту. Управління реалізацією інноваційних проектів. Створення та використання різних організаційних форм проектного управління. Ресурсне, інформаційне забезпечення інноваційного проекту.

Специфіка управління персоналом при здійсненні інноваційної діяльності. Іформування творчих колективів та організація їх праці. Особливості нормування й оплати прці в інноваційній діяльності.

Завдання та основні прийоми експертизи інноваційних проектів. Методи вибору оптимального інноваційного проекту.

Принципи оцінювання та показники ефективності інноваційної діяльності. Види ефектів від реалізації інновацій. Техніко-економічне обґрунтування інноваційних проектів. Показники доходності інноваційних проектів.

Тема 6. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними

Поняття ризику та основні причини невизначеності і спричиненого нею ризику. Види ризиків: ризики помилкового вибору інноваційних проектів, ризик незабезпечення інноваційного проекту достатнім рівнем фінансування, ризик

невиконання господарських договорів, маркетингові ризики поточного постачання і збуту, ризик, пов'язані з забезпеченням прав власності. Цілі та методи управління ризиками в інноваційній діяльності.

Способи зниження ризику при реалізації інновацій.

Тема 7. Оцінка ефективності інновацій

Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Ефективність використання інновацій. Обґрунтування економічної ефективності інноваційного проекту. Критерії інвестиційної привабливості інноваційних проектів.

Взаємозв'язок інновацій та інвестицій. Джерела та механізми фінансування інноваційних проектів. Формування та оптимізація інвестиційних ресурсів. Переваги та недоліки методів інвестування (самофінансування, кредитування, акціонування, лізинг, селенг, форфейтинг тощо). Місце і роль венчурного капіталу в інноваційному процесі.

Тема 8. Особливості стратегічного управління інноваційною діяльністю в аграрному секторі економіки

Стратегії інноваційного розвитку аграрного сектору. Класифікація типів інновацій у сільському господарстві: селекційно-генетичні, виробничо-технологічні, організаційно-управлінські, економіко-соціологічні.

Роль аграрної науки в інноваційному розвитку економіки. Концептуальні засади й мрдель науково-організаційно та інноваційно-інвестиційного розвитку аграрної науки.

Перспективні напрями активізації інноваційної діяльності в аграрному секторі України : стимулювання впровадження результатів досліджень; реорганізація системи управління аграрного сектору його служб і відділів при місцевих органах влади; удосконалення нормативно-правової бази інноваційного забезпечення сталого розвитку аграрного сектора; підготовка фахівців у галузі інноваційного менеджменту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	с/п	лаб	с.р.
Змістовий модуль 1. Стратегічне управління інноваціями: суть і особливості організації					
Тема 1. Інноватика та її застосування в стратегічному управлінні підприємством	24	4	4	-	16
Тема 2. Стратегії інноваційного розвитку та бізнес-моделі інноваційної поведінки підприємства	22	4	4	-	14
Тема 3. Маркетингові аспекти стратегічного управління інноваціями	24	4	4	-	16
Тема 4. Національні інноваційні системи. Державне регулювання інноваційної діяльності	22	4	4	-	14
Разом за змістовим модулем 1	92	16	16	-	60
Змістовий модуль 2. Реалізація стратегічного управління інноваційною діяльністю					
Тема 5. Інноваційний проект як форма реалізації стратегічних альтернатив	22	4	4	-	14
Тема 6. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	22	4	4	-	14
Тема 7. Оцінка ефективності інновацій. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	22	4	4	-	14
Тема 8. Особливості управління інноваційною діяльністю в аграрному секторі економіки	22	2	2		18
Разом за змістовим модулем 2	88	14	14	-	60
Усього годин	180	30	30	-	120

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Іноватика та її застосування в стратегічному управлінні підприємством	4
2	Стратегії інноваційного розвитку та бізнес-моделі інноваційної поведінки підприємства	4
3	Маркетингові аспекти стратегічного управління інноваціями	2
4	Національні інноваційні системи. Державне регулювання інноваційної діяльності	4
5	Інноваційний проект як форма реалізації стратегічних альтернатив	2
6	Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	2
7	Оцінка ефективності інновацій. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	4
8	Особливості управління інноваційною діяльністю в аграрному секторі економіки	2
	Разом	24

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Маркетингові аспекти стратегічного управління інноваціями	2
2	Інноваційний проект як форма реалізації стратегічних альтернатив	2
3	Оцінка ефективності інновацій. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	2
	Разом	6

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
—	—	—

8. Самостійна робота

Самостійна робота аспіранта відноситься до інформаційно-розвиваючих методів навчання і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Види самостійної роботи аспірантів за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: читання та конспектування літературних джерел інформації; перегляд відеозаписів; інші види занять.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до контрольних, практичних, семінарів; виконання типових задач; інші види занять.

3. Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості: розв'язання нестандартних задач; виконання розрахунково-графічних робіт; участь у ділових іграх і в розборі проблемних ситуацій; складання рефератів, доповідей з заданої теми; інші види занять.

4. Вдосконалення теоретичних знань і практичних навичок в умовах виробництва: навчальні практикуми, робота на філіях кафедр; усі види практик.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Інноватика та її застосування в стратегічному управлінні підприємством	16
2	Стратегії інноваційного розвитку та бізнес-моделі інноваційної поведінки підприємства	14
3	Маркетингові аспекти стратегічного управління інноваціями	16
4	Національні інноваційні системи. Державне регулювання інноваційної діяльності	14
5	Інноваційний проект як форма реалізації стратегічних альтернатив	14
6	Ризики в інноваційній діяльності та управління ними	14
7	Оцінка ефективності інновацій. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства	14
8	Особливості управління інноваційною діяльністю в аграрному секторі економіки	18
	Разом	120

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом позааудиторної індивідуальної роботи аспіранта навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу.

Мета ІНДЗ. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань аспіранта з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст ІНДЗ. ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Структура ІНДЗ:

- вступ – зазначається тема, мета та завдання роботи та основні її положення;
- теоретичне обґрунтування – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- методи (при виконанні практичних, розрахункових, моделюючих робіт) – вказуються і коротко характеризуються методи роботи;
- основні результати роботи та їх обговорення – подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;
- висновки;
- список використаних джерел.

Загальний обсяг роботи не повинен перевищувати 20 сторінок.

Теми ІНДЗ:

1. Інноваційні теорії та їх застосування в сучасній інноваційній діяльності.
2. Теорія «довгих хвиль» в економіці Миколи Кондратьєва.
3. Концепція циклічного розвитку економіки Й. Шумпетера.
4. Інновація як джерело сучасного економічного зростання країн.
5. Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності сучасних організацій.
6. Ознаки поняття «інноваційна економіка».
7. Різновиди інновацій та їх особливості.
8. Причини нерівномірності інноваційної активності в умовах ринкової економіки.
9. Система кодування інновацій.
10. Розподіл інновацій за типом новизни для ринку.
11. Специфіка вивчення попиту на інновації в Україні.
12. Сутність поняття «інноваційний потенціал».
13. Структурний аналіз попиту на інновації.
14. Державна інноваційно-інвестиційна політика України.
15. Формування науково-технічної політики на підприємстві.
16. Напрями вибору інноваційної політики підприємства.
17. Управління персоналом у наукових організаціях.
18. Планування інноваційної діяльності.
19. Поняття «кластеру» в інноваціях.
20. Вибір оптимального режиму роботи в науковій організації.
21. Методи проектування організаційних структур інноваційних формувань.
22. Венчурні інноваційні організації.
23. Лідерство в інноваційних організаціях.
24. Функціонування технопарків у світі.
25. Особливості інтеграції науки та виробництва в Україні.
26. Особливості міжнародного фінансування інновацій.
27. Специфіка систем фінансування інновацій в Україні.
28. Роль грантів у фінансуванні інноваційної діяльності.
29. Поняття «авторське право» та «промислова власність».

30. Специфіка захисту авторського права в Україні.
31. Специфіка ефективності інновацій у венчурних організаціях.
32. Управління інноваційним проектом.
33. Оцінка ефективності інноваційних проектів.

Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота за теоретичною частиною дисципліни проводиться у вигляді:

1. Індивідуальних консультацій – запитання-відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни;
2. Групових консультацій – розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику.

Індивідуально-консультативна робота за практичною частиною дисципліни проводиться у вигляді:

1. Індивідуальних консультацій – завдань, стосовно яких виникли запитання;
2. Групових консультацій – розгляд практичних ситуацій, рольових ігор, які потребують колективного обговорення.

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

1. Індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;
2. Підготовка рефератів для виступу на науковому семінарі;
3. Підготовка рефератів для виступу на науковій конференції.

10. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1). Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – **словесні** (лекція, семінари, бесіда, розповідь); **наочні** – (ілюстрація, демонстрація, презентація), **практичні** (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації).

Лекція - логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять і, водночас, методів навчання.

Семінари - форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких аспіранти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські заняття можуть проводитися у формі бесіди, доповідей, дискусій тощо.

Індивідуальне заняття - форма навчального заняття, що проводиться з окремими аспірантами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Консультація - форма навчального заняття, при якій аспірант отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (проводяться протягом семестру – поточні консультації, семестрові та екзаменаційні).

2). Група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу: – **індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні**;

3). Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – **репродуктивні та продуктивні** (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові);

4). Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота аспіранта з навчальною та науковою літературою, текстами лекцій, підготовка до семінарських занять, робота з комп'ютером, виконання письмових завдань.

11. Методи контролю

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, вмінь, комунікацій, автономності та відповідальності аспірантів включає поточний, модульний (відповідно визначеному змістовому модулю), та підсумковий/семестровий контроль результатів навчання.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів.

Поточний контроль знань аспірантів здійснюється за двома напрямками:

I – контроль систематичності та активності роботи на семінарських та практичних заняттях;

II – контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється у формі: усне опитування; фронтальне опитування; індивідуальне опитування; письмові контрольні роботи; тестування.

Модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання аспіранта після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Підсумковий/Семестровий контроль проводиться у формі іспиту у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Семестровий екзамен – форма оцінки підсумкового засвоєння аспірантами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної

дисципліни, що проводиться як контрольний захід. Завданням екзамену є перевірка розуміння аспірантом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння аспірантом компетентностей, що передбачені освітньо-науковою програмою.

12. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий екзамен	Сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8		
8	8	7	7	8	8	7	7	40	100

Теми змістовного модуля 1 – Т1-Т4. Теми змістовного модуля 2 – Т5-Т8.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
66 - 74	D	задовільно	
60 - 65	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

При оцінюванні знань і вмінь викладач дотримується таких правил:

Оцінка «А» – навчальний матеріал засвоєно у повному обсязі, здобувач володіє необхідними знаннями і вміннями. Здобувач точно формулює думки і обґрунтовує їх, послідовно, зв'язано викладає матеріал, ілюструє теоретичні знання, наводить приклади, аналізує, грамотно оформлює свою відповідь.

Оцінка «В» – відповідь здобувача виявляє розуміння матеріалу, правильне застосування знань і вмінь, необхідних для відповіді, але містять окремі незначні помилки і невеликі неточності.

Оцінка «С» – здобувач розуміє матеріал, але помиляється у застосуванні вмінь і знань, необхідних для відповіді.

Оцінка «D» – здобувач володіє знаннями і вміннями з дисципліни, але вони носять розрізнений характер, знання недостатньо глибокі, а вміння проявляються слабо.

Оцінка «E» – у засвоєнні навчального матеріалу мають місце суттєві неточності, відповіді неглибокі, містять істотні помилки, у тому числі у висновках, аргументація слабка. При викладенні матеріалу відсутня послідовність і чіткість, мова бідна.

Оцінка «FX» – головний зміст навчального матеріалу не засвоєний, основні вміння не проявлені. Відповідь виявляє відсутність необхідних знань і вмінь, містить помилки, які спотворюють зміст навчального матеріалу.

Оцінка «F» – здобувач не відповідає.

13. Методичне забезпечення

1. Гуторов О.І. Стратегічна інноватика : навч. посіб. Х.: ХНАУ, 2019. 326 с.
2. Михайлоа Л.І., Гуторов О.І., Турчина С.Г., Шарко І.О. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. – Вид. 2-ге, доп. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 234 с.
3. Гуторов О.І., Михайлова Л.І., Шарко І.О., Турчина С.Г., Киричок О.В. Управління інноваціями : навч. посіб. – Вид. 2-ге, доп. Х.: «Діса плюс», 2016. 266 с.
4. Гуторов О.І., Ярута М.Ю., Сисоєва С.І. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. Х.: ХНАУ, 2019. 227 с.
5. Гуторов О.І. Стратегічна інноватика: методичні вказівки до практичних, семінарських занять та самостійної роботи. Для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 073 «Менеджмент». Х.: ХНАУ, 2019. 39 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Безгін К.С. Управління інноваційними процесами створення цінності на підприємстві : паліатив : монографія Донецьк : НОУЛІДЖ. Донец. від-ня, 2012. 186 с.
2. Белопольская Т.В. Инновационно-активные производственно-экономические системы : теория и практика управления: Донецк : Юго-Восток, 2013. 355 с.
3. Дудар Т.Г., Мельниченко В.В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
4. Єфремов О.С. Управління інноваційним розвитком підприємства : аспекти методології : монографія Луганськ : СЛУ, 2012. 503 с.
5. Заблоцький Б.Ф. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Львів: Новий Світ – 2000, 2007. 456 с.

6. Инновационный менеджмент в АПК / [Р.Н. Минниханов, В.В. Алексеев, Д.И. Файзрахманов и др.]; под ред. Р.Н. Минниханова. М.: Изд-во МСХА, 2003. 432 с.
7. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Товарна інноваційна політика: підручник. Суми: ВТД «Університ-ка книга», 2007. 281 с.
8. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: навчальний посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. 324 с.
9. Інноваційний менеджмент : навч. посібник / Л.І. Михайлова, О.І. Гуторов, С.Г. Турчина, І.О. Шарко. – Вид. 2-ге, доп. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 234 с.
10. Інноваційні аспекти управління підприємствами аграрної сфери : монографія / [Т.М. Лозинська, М.А. Латинін, П.М. Макаренко та ін.] ; за заг. ред. : Т.М. Лозинська ; Полтав. держ. аграр. акад. Полтава : ПДАА, 2011. 171 с.
11. Інноваційний менеджмент : навч. посібник / Л.І. Михайлова, О.І. Гуторов, С.Г. Турчина, І.О. Шарко. – Вид. 2-ге, доп. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 234 с.
12. Кириченко В.В., Тимчук В.М. Методологія трансферу інновацій в агропромислове виробництво: монографія. Х., 2009. 230 с.
13. Коваленко О.В., Конащук В.Л., Кромська Л.А. Управління інноваційною діяльністю : шляхи вдосконалення : монографія. Запоріжжя : ЗДІА, 2014. 143 с.
14. Коденська М.Ю., Перепелиця Н.М. Методичні підходи до оцінки інноваційного продукту аграрної науки. К.: ННЦ «ІАЕ», 2009. 76 с.
15. Краснокутська Н.В., Гарбуз С.В. Інноваційний менеджмент: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. К.: КНЕУ, 2005. 276 с.
16. Меркулов М.М. Науково-технологічний розвиток і управління інноваціями. Одеса : Фенікс, 2008. 344 с.
17. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2006. 295 с.
18. Михайлова Л.І., Турчина С.Г. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 248 с.
19. Павленко І.А. Економіка і організація інноваційної діяльності: навч. посіб.– Вид.2-ге, без змін. К.: КНЕУ, 2006. 204 с.
20. Стадник В.В. Мельничук О.П., Йохна В.М. Маркетинг-менеджмент інноваційного розвитку підприємства: монографія. Хмельницький : Гонта. 2013. 205 с.
21. Управление инновационными проектами: учеб пособие / Под ред. проф. В.Л. Попова. М.: ИНФРА-М, 2007. 336 с.

22. Управління інноваціями : навч. посібник / О.І. Гуторов, Л.І. Михайлова, І.О. Шарко, С.Г. Турчіна, О.В. Киричок. – Вид. 2-ге, доп. Харків: «Діса плюс», 2016. 266 с.

23. Управління інноваційним розвитком підприємства: монографія / [В.Г. Федоренко, Л.І. Федулова, П.І. Безус та ін. ; за заг. ред.: В.Г. Федоренко, Л.І. Федулової] ; Акад. муніцип. упр., Екон. шк. акад. УАН В.Г. Федоренка. Київ : ДКС центр, 2014. 346 с.

24. Управління інноваційним розвитком цукробурякового виробництва : монографія / А.В. Найда, М.П. Сахацький, І.С. Найда та ін. Одеса : Лерадрук, 2013. 219 с.

Додаткова

1. Володін С.А. Модель інноваційного розвитку аграрної науки на прикладі системи НААН України. *Інноваційна економіка*. 2014. № 3 [52]. С. 5–24.

2. Гуторов А.О. Інвестиційне забезпечення корпоратизації капіталу в аграрному секторі економіки (аналітичний огляд). Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019. 64 с.

3. Друкер Питер Ф. Бизнес и инновации. М.: «ИД Вильямс», 2007. 432 с.

4. Завадяк Р.І., Копусак Я.Ф. Теоретичні основи функціонування та види бізнес-інкубаторів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Сер. «Економіка». 2014. Випуск 2 (43). С. 78–81.

5. Заєць О.О. Джерела інформаційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства. *Управління розвитком*. 2014. № 2 (165). С. 115–188.

6. Инновационный менеджмент: Концепции, многоуровневые стратегии и механизмы инновационного развития: учеб. пособие / [В.М. Аньшин, А.А. Дагаев, В.А. Колоколов и др.]; под ред. В.М. Аньшина, А.А. Дагаева. М.: Дело, 2007. 584 с.

7. Исакова Н. Б. Предприятия Украины: инновационная деятельность и сетевые взаимодействия: монографія. Под ред. д.э.н., проф. В.П.Соловьева. К.: Информ.-аналит. агентство, 2012. 377 с.

8. Інноваційний менеджмент сталого розвитку на прикладі агропромислового комплексу. *Управління новаторською діяльністю за Сковородинівським підходом*. / [І.Я. Гришин, Д.І. Мазоренко, О.К. Бурова та ін.]; за ред. Д.І. Мазоренка, О.К. Бурової. Х.: ХНТУСГ, 2005. 547 с.

9. Кардаш В.Я., Павленко І.А. Інформаційне та нормативно-правове забезпечення створення наукомісткої та високотехнологічної продукції. *Товарна інноваційна політика*. 2013. № 3. С. 19–25.

10. Кондратьев Н. Д. Большие циклы экономической конъюнктуры: Доклад // *Проблемы экономической динамики*. М.: Экономика, 1989. С. 172–226.

11. Концептуальні засади створення Агротехнополісу високотехнологічного забезпечення інноваційного розвитку АПК / Науково-методичний і координаційний центр з наукових проблем розвитку АПК України / [Електронний ресурс]. – Офіц. сайт. НААН України. Режим доступу: <http://naas.gov.ua/>.

12. Петрова І.Л., Шпильова Т.І., Сисоліна Н.П. Інноваційна діяльність: стимули та перешкоди: монографія. К.: «КРОК», 2010. 320 с.

13. Про наукову та науково-технічну діяльність : Закон України від 13.12.91 № 1977-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12>

14. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16 липня 1999 року N 991-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 40, ст. 363. – Офіц. сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/991-14>

15. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. N 680-р // Офіц. сайт ВРУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-%D1%80>.

16. Сладкевич В.П., Чернявський А.Д. Сучасний менеджмент організацій: навч. посіб. К.: МАУП, 2007. 488 с.

17. Соловьев В.П. Технологические парки в Украине: от исходной концепции к реальной практике. *Наука та наукознавство*. 2014. № 1. С. 15–20.

18. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів /авт.упоряд.: Г.О. Андрощук, І.Б. Жияєв, Б.Г. Чижевський, М.М. Шевченко. К: Парламентське вид-во, 2009. 632 с.

19. Тараненко ОМ. Корновенко С.В. Технопарки в Україні як елемент інноваційної інфраструктури. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2014. Випуск 1(10). Т. 2. С. 44–48.

15. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

2. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua

3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

4. Міністерство освіти та науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua

5. Інтеллектус [Електронний ресурс]: веб-журн. – Режим доступу: <http://www.patent.net.ua/intellectus/ua.html>

6. Інтелектуальна власність [Електронний ресурс]: наук.-практ. журн. – Режим доступу: <http://www.intelvas.com.ua/>
7. Теория. Эксперимент. Технологии [Электронный ресурс]: журн. – Режим доступу: <http://www.tet.zp.ua/>
8. Мир техники и технологий [Электронный ресурс]: междунар. техн. журн. – Режим доступу: <http://www.mtt.com.ua/>
9. Инновации, управление изменениями в организациях, управление знаниями [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bizbooks.com.ua/catalog/cat.php3?c=193&lang=1>
10. Державний фонд фундаментальних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dffd.gov.ua/>
11. Генерация идей: [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://content.mail.ru/pages/p_27901.html
12. Эксперт Украина [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.expert.ua/>.